

OVE, te Utrecht:
OFEET.
redenen

ACHER,
nt te Elberfeld.
de.
verkocht en wordt
thans verschijnen
zoodat het geheel
zal kosten.

siteit.

raut is het vóór-
de jaarvergadering,
luid worden, naar
een enkel woord
n er op wijs, dat
Donderdag 19 de-
l in het gebouw
dsche plein te 9
n den vóóravond
den gehouden in
als voorganger
W. Klaarhamer
advergadering zal,
ambden, gehan-
de oefening en
n de godgeleerd-
worden ingeleid
iddaguur (2 uur)
orden gehouden,
yder zal spreken
it.

len de broederen
schen, te samen
en gemeenschap-
"aviljoen" in het
men zich in tijds
den heer v. Over-
er vooraf plaats
op den dag zelve
De Maatschappij
en verleent weder
van enkele reis
een kaart, vooraf
el der Vrije Uni-

der belangrijk te
de, als samen-
en, gebonden aan
erhoogt gewicht,
ruime niet tegen-
aan bij de meeting
de faculteit aan-
zand met het ge-
bespreken. Na al
weest in Amster-
r zeker duidelijk
eologische facul-
scholen niet thuis
grootte vraag, of
arakter der theo-
of het gezocht
van het karak-
olen, daar toch
ing der Leidsche
de theol. faculteit
aan gedeelte daar-
laatste mocht blij-
geedaan ben) in
Universitat On-
helen tegenwoor-
eld, en de onmis-
telijk duidelijk be-
en, handhaaft de
tracht de theolo-
ids hoogeschoolen,
drinken tot voort-
jammer dat zoo-
nietleid.

de heer Jhr. Mr.
Az. benoemd is
r in de rechtsge-
benoeming heeft
or de dagbladen
wame en zegene
ien op jeugdigen
eds mocht tebeurt
en" rijken zegel
dankbare verniel-
dijker en J. Brou-
eelderheid, in de
wege de classes
ning des Woords,
i van Heeg en
ook deze broe-

W. HOVV.

et lokaal comité
ten heer J. Tulp
agnalda te Har-
den den heer Jb.
Winterwijk (21
i de Ned. Geref.
751/2 van idem
idem te Wijkkel
lem te Kralingen
; door Da. H.
eene overlepen
beterde opgave);
P. de J. te U-
lstra te Dokkum
lder Jr. van Bk.
i heer W. Hovy
or den heer J. J.
bus van de Ned.
door den heer J.
ed. Gref. kerk te
lotterweg jr. van
dartha" te Zwolle
i. J. Lammeris te
ermeer, te Baam-

gen gedeelte der

1.
Hartog van N.
uyper van A. v.
r D. G. J. Lam-

rog ingekomen:
sterven te Mep-
den heer W. O.
vereeniging tot
rje Universiteit
g, 1700; van de
n, gedeelte der

venningmister.

OOMDRUKKERIJ,
STERDAM.

De Heraut

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE van De Heraut, Amsterdam.
Inzendingen die later dan Donderdag vóór middags te 12 ure worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 15 Juni 1890. N°. 651.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent.
Abonnementen worden aangegaan door alle Boekhandelaars, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam.
Advertentieprijs: van 1 tot 6 regels 60 Cent; voor elken regel meer 15 Cent.
Aanvragen en vermelding van leedgedaven en Verslagen van Vereenigingen 10 Ct. per regel.

Van de Genademiddelen.

ZONDAGSAFDEELING XXVI. XXVII.

En dit waart hij sommigen maar zij zijn afgewandelen, maar zij zijn gekomen, maar zij zijn gerechvaardigd, in den naam van den Heere Jezus, en door den Geest onzes Gods.
1 Cor. 6:11.

IX.

Het Sacrament des Doops.

Na het water in den Doop, en in dien Waterdoop de verborgen werking van den Heiligen Geest, besproken te hebben, rest ons thans nog de afbeelding, de afschaduwing of beeldspraak na te gaan, die in het teeken als zoodanig ligt, en waarop onze Catechismus in Vraag 72 en 73 het oog vestigt.

Uit de vroegere verklaringen van den Catechismus bleek, dat de Doop, als zijnde een Sacrament, strekt om het geloof te sterken; bleek dat in den doopeling geloof aanwezig moet zijn, zal dit voor sterking vatbaar zijn; en bleek eveneens dat deze sterking van den Heiligen Geest uitgaat; maar zonder dat de Catechismus de vraag besprak, waarin bepaaldelijk deze bijzondere sterking van het geloof door den Heiligen Doop bestaat.

Ons antwoord op die vraag voegden we dus aan de onderwijzing van den Catechismus toe, omdat het thans, drie eeuwen later, niet meer aangaat, deze vraag buiten bespreking te laten. Zoolang toch niet wordt ingezien dat de geloofssterking door den Doop iets eigenaardigs is (en dus iets dat we, voor zooveel ons aangaat, derven, zoo we den Doop voorbijloopen) raakt noodzakelijk het Sacrament des Doops in minachting. Kan men toch evengoed buiten den Doop om geheel dezelfde sterking voor zijn geloof ontvangen, waartoe zou men dan den Doop er bij nemen? Er moet dus een reden bestaan, waarom de Christus juist dit middel voor deze bijzondere soort van geloofssterking verordend heeft; en ook, deze geloofssterking moet van zulk een aard zijn, dat ze maar eens in uw leven kan voorkomen; want ge wordt slechts éénmaal gedoopt. En in verband hiermee nu vinden we, dat het geloof, deels iets is dat we persoonlijk voor ons zelve bezitten, maar ook deels iets, dat slechts in de gemeenschap der heiligen tot zijn ontwikkeling en ontplooiing kan komen; en dat het nu juist de Doop is, die deze aansluiting van ons persoonlijk geloof aan de gemeenschap der heiligen, op verborgene wijze, tot stand brengt. Niet natuurlijk alsof het Doopwater zelf dit deed, maar zóó dat Christus uit den hemel, onderwijl we gedoopt worden, dit volbrengt door den Heiligen Geest; en zulks uiteraard alleen in Gods uitverkorenen.

Doch al durven we vertrouwen, dat dit punt hiermede aanvankelijk tot bevredigende oplossing gebracht is, zoo zijn we er toch nog niet. Nu toch ontstaat die andere vraag, wat namelijk de uitwendige Doopsbediening met deze verborgen daad des Heiligen Geestes te maken heeft. De Roomsche kerk leert, dat het Doopwater zelf, na de zegenspreuk van den priester, deze genade in zich besluit en mededeelt.

De martelaren.

XXII.

GILLES TIELEMAN.

Te Brussel woonde in het begin der 16de eeuw een godvruchtig en eenvoudig man, met name Gilles Tieleman, wiens lust het was anderen te helpen en te steunen. Als messenmaker moest hij zijn brood verdienen. Om echter anderen behulpzaam te kunnen zijn, werkte hij des nachts, terwijl hij des dags de armen en zieken opzocht. Bij dezen arbeid vroeg hij niet, waar behoort ge bij, zijt gij Roomsch of Protestant. Eer hij hiertoe kwam, had hij een zwaren strijd gestreden, maar de Heere had hem zijne verkeerde neigingen doen overwinnen. Omstreeks het jaar 1540 kwam hij in aanraking met eene dame, die, bij testament, al hare bezittingen aan de priesters en monniken vermaakt had, opdat zij voor haar bidden zouden. Gilles bracht haar onder het oog, dat zij niet goed daaraan deed, zeggende: "o, Dame, ge weet toch wel, dat het u onmogelijk is, met uwen voet de zee te bedekken, alzoo is het onmogelijk den buik der monniken en priesters te vullen." Deze en andere vermaningen maakten op bedoelde dame indruk, zoodat zij haar testament heriep en de armen tot hare erfgenamen maakte. Nauwelijks was deze verandering ter oore gekomen van den geestelijke der gemeente, of hij klaagde onzen Tieleman aan. Nu kon hij hem moeilijk verklagen van de verandering in het genoemde testament. Daar hij echter gemerkt had, dat de zieken, die Tieleman bezocht, den dienst der priesters niet meer verlangden, beschuldigde hij hem van ketterij. Toen hij eenmaal in de gevangenis was, maakten zijne beschuldigers geen haast met zijn vonnis. Van deze ruste maakte de gevangene gebruik om, als vroeger, zieke gevangenen te verzorgen. Dit was den gevangenebewaarder zoo naar den zin, dat hij werkelijk van zijn hulp gebruik maakte en hem toestond op straat te gaan, om water, hout en andere dingen te halen. Hieraan kwam echter een einde, door de afgunst zijner vijanden, die Tieleman heftiger dan ooit van ketterij beschuldigden. Voor zijne rechtters gebracht, beledigde onze gevangene onverschraagd de waarheid des Evangelies en verwierp het Roomsche bijgeloof en de daarmee gepaard gaande afgoderij. De rechtters verlangden zijne medebelijdens te weten, en toen hij weigerde ze vrijwillig te belijden, brachten zij hem op de pijnbank. Tieleman weigerde ze te noemen. Nog sterker werden hem de duimschroeven aangezet. Hij viel flauw. Zijne vijanden dachten niet anders als dat hij onder de handen zijns beuls zou sterven. Men bracht hem bij het vuur en goot hem warm drinken in den mond. Tieleman kwam bij en zeide, ziende wat met hem gebeurde: "O groote God! Gij bestuurt ook, dat mijne vijanden mijne dienaars moeten zijn om mij te genezen."

Op de dreigingen der vijanden, dat hij verbrand zou worden om zijne hardnekkige ketterij, verklaarde de martelaar, dat een Christen niet anders te wachten had naar het woord zijns Koning.

Eindelijk viel het vonnis. Gilles Tieleman werd veroordeeld om onthoofd te worden. Dien doods ondergang bij in kinderlijke onderwerping aan den wil des Heeren, den 27sten Januari 1544. De medelijdende menschen bedroeven over Gilles grooten rouw, beklagden hem zeer na zijnen dood, en ieder gaf eene goede getuigenis van zijn onberispelijk leven voor de menschen.

MAARTEN HUEBLOEK.

In den jare 1545 werd te Gent een man gevangen genomen en veroordeeld, om verbrand te worden, die in

der uiteengezet, zoodat we thans met de bijzondere toepassing van dit zegel op den heiligen Doop volstaan. De loof van de meesten bij het zegel over dit Doopszegel ligt hierin, dat te niet zegel door een mensch laten zetten, in plaats van in te zien, dat een zegel alleen dan waarde bezit, als de Koning zelf het zet. Wat ik zelf doe, of wat mijn medemensch doet, kan voor mij noch voor iemand anders ooit een goddelijk zegel zijn, dat mijn hemelsche Koning aan zijn Woord hecht. Zal er dus werkelijk in den heiligen Doop een zegel gehecht worden aan Gods beloftenissen, dan moet Hij zelf er dat zegel aan hechten, en moet er dus in den heiligen Doop, behalve de daad van den mensch, nog een daad Gods zijn. Eerst als Christus zelf uit den hemel, door zijne Heiligen Geest, onder den Doop, de Doopsagenade in mijn hart werkt, is die daad Gods er, en biedt de Doop mij dus gelijke verzekering als het zegel dat een koning onder zijn diploma afdrukt. Maar juist hieruit volgt dan ook, dat zulke een zegel in den Doop alleen voor hen in ligt, die metterdaad deze innerlijke en verborgene Doopsagenade ontvangen, d. i. voor Gods uitverkorenen. De anderen ontvangen wel het uitwendig teeken, maar niet de Doopsagenade, en voor hen kan dus de heilige Doop nooit een "zegel aan hun voorhoofd" zijn. Voor diegenen daarentegen, die, overmits ze uitverkoren zijn, onder den Doop, deze Doopsagenade door de verborgene werking van den Heiligen Geest ontvangen, is dat zegel in den Doop daadwerkelijk en feilloos aanwezig, ook al is het, dat ze op dat eigen oogmerk van dit zegel nog niets verstaan. Een koning kan zijn zegel zetten onder een diploma, waarbij hij een pasgeboren kind in den adelstand verheft. Dan verstaat dit kind hiervan op dat eigen oogmerk nog niets. Maar niettemin is het koninklijk zegel gezet. Zija besluit heeft kracht en geldigheid. En als dit kind, straks opgevoerd, tot jaren van onderscheid, van dat zegel kennis krijgt, heeft het voor hem zijn leven lang dezelfde overtuigende kracht, alsof hij het, toen het gezet werd, reeds had begrepen.

Ook zoo echter blijft er in den heiligen Doop altoos een dubbele daad, de ééne wel van Gods zijde, maar de andere van de zijde van den Doopeling. God de Heere zet het zegel op zijn beloftenissen voor deze ziel persoonlijk, zoo zij uitverkoren is; maar ook de Doopeling, die in den Doop als een personeel reeds geloovende voorkomt, neemt met zijn geloof deze bezegelde beloftenisse aan, en doet hiervan voor heel de kerk getuigenis: een getuigenis dat hij straks door het tweede Sacrament, dat van het heilig Avondmaal, gedurig zal herhalen en bevestigen.

Slechts blijft nu nog deze ééne vraag over, of de Heere Christus deze zelfde genade ook niet zonder den uitwendigen Doop kan geven, m. a. w. of de heilige Doop onmisbaar is ter zaligheid. Zelfs de Roomsche kerk heeft dit in den strengsten zin nooit durven bevestigen. Wel spreekt ze de onmisbaarheid van den Doop ter zaligheid uit, maar onder de temperende bijvoeging, dat het votum ten deze met het Sacrament gelijk staat. Votum wil zeggen, de welbewuste

wensch om het Sacrament te erlangen, zoodat het enkel door omstandigheden van onzen wil onafhankelijk, achterwege blijft. En dit moest Rome er wel bij zeggen. Hoezeer ze toch door het toelaten van den nood-doop de gevallen dat kinderen ongedoopt sterven tot een zeer klein getal heeft, toch kan niet ontkend, dat er altoos nog enkele kinderkens ongedoopt heengaan, en natuurlijk wilde ook de Roomsche kerk deze deswege niet van de zaligheid uitsluiten. Vandaar haar leer van het votum. De Lutherse kerk, die ook vrij straf op de onmisbaarheid van den heiligen Doop gaat, nam wel de leer van het votum niet over, maar gaf toch ook toe, dat waar de heilige Doop buiten schuld uitbleef, Christus de Doopsagenade ook zonder het uitwendig Sacrament verleent. En de Gereformeerden, die ontkenden dat het water zelf voertuig voor de Doopsagenade was, moesten natuurlijk nog veel bealister leeren, dat God van zijn zijde nooit aan iets uitwendigs, en dus ook niet aan den Doop gebonden is.

Dit zou strijden met de belijdenis van Gods vrijmacht. De Geest is als de wind die blaast waarheen hij wil, en kan dus nooit in volstrekten zin gebonden zijn aan eenige daad des menschen. Wel ging Zwingli hierin te ver, die deswege elke Doopsagenade loochende; omdat, zei hij, God dan gedwongen zou zijn te werken, zoo dikwijls de mensch den heiligen Doop aanricht (hoe wel toch God ook in den Doop nooit verder gebonden is dan Hij zich zelf bond door zijn instelling van het Sacrament); maar in hoofdzaak leeren toch alle Gereformeerde vaders, dat het met de vrijmacht Gods strijden zou, zoo zijne almacht machteloos werd, tenzij de mensch zijn almacht opwekte. Hun streelend was daarom, dat God machtig is dezelfde geloofssterking, die in den regel door het Sacrament geschiedt, ook zonder en buiten het Sacrament te verleenen; maar dat Hij deze macht niet wil gebruiken, zoo dikwijls de mensch zijnerzijds, terwijl hij het Sacrament verkrijgen kan, het Sacrament ongebruikt laat, en dus veracht. Omdat het Sacrament door God ingesteld is, is het een daad van ongehoorzaamheid, zoo wij het Sacrament ongebruikt laten of voorbijgaan. En te zeggen: Ook al gebruik ik het Sacrament niet, toch zal God mij wel de genade van het Sacrament verleenen, — is niets minder dan den Heere te verzoeken. Immers ik verzoek God, als ik zeg: "God kan mij ook zonder spijs wel in het leven behouden, en dus zal ik geen spijs nemen". En evenzo nu is het God verzoeken, zoo ik zeg: "God kan mij ook zonder Sacrament zijn genade wel verleenen, en dus zal ik mijn Sacrament ongebruikt laten". In beide gevallen toch is wel de stelling waar, dat God zonder spijs en zonder Sacrament machtig is, u bij het leven te behouden. Maar de zonde ligt hierin, dat gij een van God verordend middel voorbijgaat, en uw achteeloosheid of ongehoorzaamheid nu poogt te dekken met een zondig beroep op zijn almacht.

Toch moet bij dit vraagstuk eenigszins scherper onderscheiden, dan onze vaders dit gedaan hebben. Niet alle gevallen toch staan gelijk. Iemand kan ongedoopt ster-

ven, omdat hij sterft eer de tijd van zijn Doop daar was. Hij kan ongedoopt sterven, omdat hij dacht gedoopt te zijn, terwijl hij het niet is. En ook hij kan ongedoopt sterven, omdat zijn Doop verzuimd is, en hij er niet om gaf.

In dit laatste geval nu kan er van een Doopsagenade, die toch door Christus zou gewerkt zijn, lewelijk sprake zijn. Doopsagenade toch verleent de Christus alleen aan zijn uitverkorenen, en nu is het toch niet denkbaar dat een kind van God levenslang zóó onverschillig voor de goddelijke instelling van den heiligen Doop zou gebleven zijn, dat hij maar voort bleef leven zonder er werk van te maken. Zoodanige personen missen dus alle recht en allen grond, om te veronderstellen, dat de Christus hun ook wel zonder den Doop schenken zal, wat hij beloofd had, hun door den Doop te willen bieden.

Anders daarentegen staat de zaak met hen, die in onwillekeurige dwaling verkeerden. Soms komt het voor, dat iemand voortleeft in de vaste onderstelling: Ik ben gedoopt, — en dat deze onderstelling toch op een dwaling berust. In zulk een geval nu is er in zulk een ongedoopte noch verachting van het Sacrament, noch onwil om het te gebruiken; iets wat dan daaruit blijkt moet, dat zulk een het Sacrament van het heilig Avondmaal ijverig zoekt. En waar deze gegevens aanwezig zijn, mag metterdaad vertrouwd, dat de Christus hem zijn onwillekeurige dwaling niet toerekent, en hem ook zonder Doop de Doopsagenade verleend heeft.

Maar eenigszins anders is te oordeelen in het eerst onderstelde geval, waarop deze vraag het meest wordt toegepast, t. w. bij jongstervende kinderen, die heen gaan eer ze gedoopt zijn.

Bij deze namelijk kan men er niet maar van af, met eenvoudige te zeggen, dat de Christus hun ook zonder den Doop wel de genade van den Doop zal verleenen. Wie al zoo spreekt ziet namelijk geheel voorbij, dat de aansluiting aan de gemeenschap der heiligen op aarde iets anders is dan de aansluiting aan de gemeenschap der heiligen in den hemel. Uit niets blijkt dan ook, dat er Sacramenten in den hemel bestaan. De Sacramenten maken integendeel geheel den indruk van uitsluitend te behooren tot de bedeeeling der zichtbare kerk op aarde. Dat blijkt reeds uit het feit, dat het zichtbare teekenen zijn. Men kan zelfs zeggen, dat de Sacramenten door Christus verordend zijn, om de kerk zichtbaar te maken. Sterft nu een jong wicht zóó vroeg, dat het met deze zichtbare kerk op aarde in geenerlei aanraking komt, dan kan er bij zulk een jong wicht van een Sacrament ook geen sprake zijn. Is zulk een wicht uitverkoren, dan moet het natuurlijk, eer het sterft, wedergeboren zijn, en in deze wedergeboorte de kiem of het zaad des geloofs hebben ontvangen. Maar dit zaad des geloofs is bij zulk een wicht niet bestend, om op te wassen op den akker der zichtbare kerk, en dus heeft het den sacramenteelen dauw, die dat geloof op aarde moet doen ontkiemen, ook niet nodig. Zulk een ziel wordt dan aanstonds overgebracht in de velden des hemels, en het zaad des geloofs, dat zij in de wederge-

toenam in kennis van Gods Woord, werd hij door velen bezocht, om met hem te overleggen "hoe men het best onder dit boos en afgodisch geslacht, zonder eenige bemiddeling zou kunnen leven." Sommigen beweerden, dat men wel vrij volgens zijn geloof zou kunnen leven, zonder vervolging te lijden. Maarten antwoordde echter: "Ja dat kunt ge wel, als ge Christus niet wilt belijden in woord en daad;" die belijdenis toch heeft gevolgen.

Lang lieten de monniken en priesters hem ongedeerd gaan. Maar eindelijk kwam ook aan hun geduld een einde en werd Huebloeck in den kerker geworpen. Daar vroeg men hem, of hij ook de leer der wezensverandering in het Avondmaal aanvaardde. Doch hij verwierp het, leerende daartegenover "hoe de christenen door het geloof het lichaam en bloed van Jezus Christus deelachtig worden." De monniken vroegen hem, waarom hij, die de wezensverandering verwierp, zich toch aan de twee gestalten in het Avondmaal hield, waarop hij antwoordde, dat Gods kind tot gehoorzaamheid aan Christus verplicht was.

Op de pijnbank werd Huebloeck bij herhaling gelegd, om hem eene bekentenis te ontkomen omtrent de namen zijner medebelijdens. Maar hij wilde geen verrader wezen. Eindelijk werd onze Maarten den 8en Mei door de vierschaar van den Raad van Vlaanderen (te Gent wonende) schuldig verklaard aan verkeerde gevoelen omtrent de majesteit van het sacrament, van het vagevuur, van de verbedding van de dooden en veroordeeld om te Verlon levend verbrand te worden. Meermalen hadden de geestelijken hem aangemaand zijne dwalingen prijs te geven. Maar hij weigerde tot den einde toe, ondanks de beschimpingen zijner vijanden. Hij verdroeg alles geduldig. Den 8en Mei 1545 stierf Maarten Huebloeck op den brandstapel, zijne ziel Gode aanbevelende.

DE GAAY FORTMAN.